

Barns rätt till kultur – Subventionssystem för kultur för barn och unga i Värmland

Kultur- och bildningsforum 2023-05-25

Marian Söderholm, kulturstrateg barn & unga
marian.soderholm@regionvarmland.se

Bakgrund

På uppdrag av Kultur- och bildningsnämnden pågår ett arbete att förankra ett förslag till subventionssystem, med målet att öka jämlikheten och stärka barns och ungas rätt till kultur.

Förra gången diskuterade ni: *Vad ser ni politiker för behov av ett subventionssystem och vad anser ni är viktigt att ett sådant beaktar?*

Nu blir det **fördjupad diskussion** om förslaget!

Kulturchefens perspektiv

Fredrik Sjöstedt, tidigare kulturchef Hammarö kommun

Uppdrag & syfte

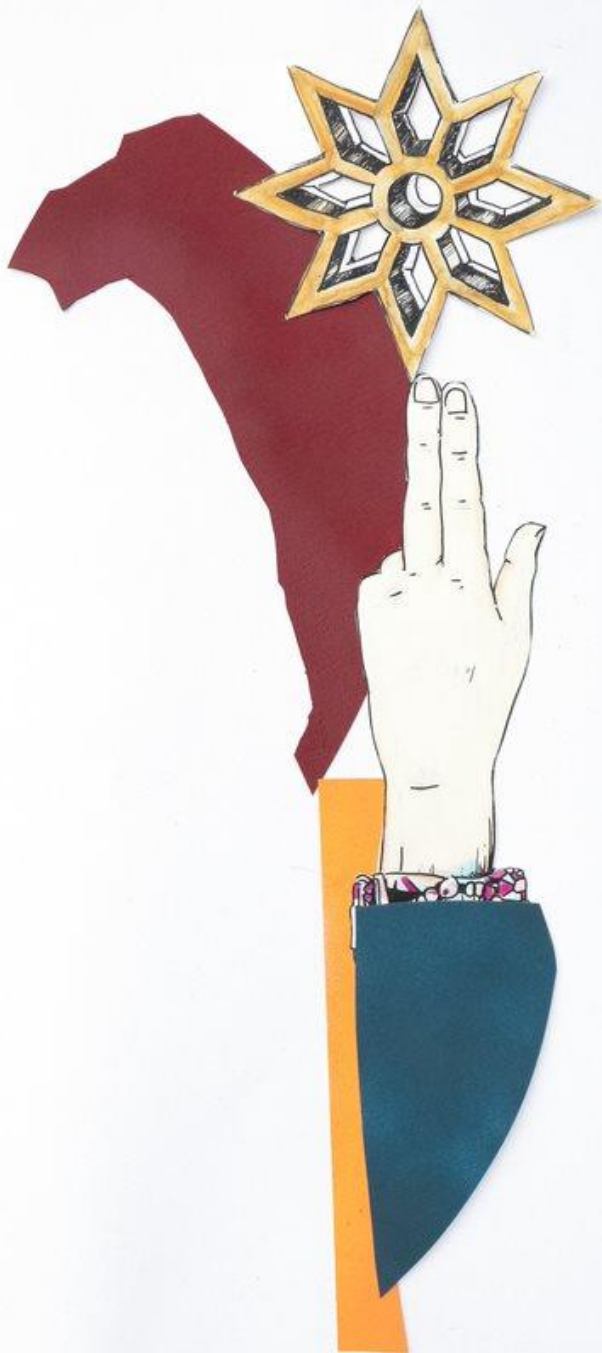
- Syftet är att uppfylla artikel 31 i FN:s konvention om barnets rättigheter, nämligen **rätten att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet** samt tillhandahållandet av **lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet**.
- Uppdraget är också att öka likvärdigheten. Rätten till kultur gäller **alla barn** oavsett bostadsort, skola, funktion, språk, socioekonomisk bakgrund eller kön.

- Att utforma ett förslag på subventions-/stödsystem för kultur i skolan och på fritiden som ökar **jämlig tillgång till konst och kultur** för alla barn i Värmland, 0-19 år
- Förslaget utgår ifrån långsiktighet och flexibilitet samt bygger en **starkare infrastruktur** för kultur för barn och unga i Värmland
- Förslaget är utformat i samarbete med berörda parter inom både kultur, skola och kommun samt efter en prövning av barnets bästa så att det landar rätt och anpassas efter **Värmlands förutsättningar**
- Idag är tillgången till kultur för barn och unga **ojämlig - och skillnaderna ökar** över tid (Myndigheten för kulturanalys).

Vilka har deltagit i processen?

- **Referensgrupp:** kommunal kulturchef, rektor i grundskola, Teatercentrum, pedagog på kulturinstitution, regional kulturutvecklare, turnerande teatergrupp, Riksteatern Värmland
- Skolchefs nätverket
- Kulturchefs nätverket
- Kommunala kultursamordnare
- Kultur- och bildningsnämnden
- Värmlandsrådets kultur- och bildningsforum
- Kulturavdelningen (främjande verksamhet)

Värmlands kulturplan 2022-2025

Region Värmland ska:

- stärka **barn och ungas möjligheter** att uppleva och skapa kultur
- i dialog med kommunerna verka för att stärka möjligheterna för barn och unga att ta del av **kultur i förskola och skola**, och att **ta sig till olika kulturbesöksmål och arrangemang**

Illustration: Jonas Liveröd

Värmlands kulturplan 2022-2025

”Likvärdighetsprincipen är svår att upprätthålla i ett län med stora geografiska avstånd och större kulturinstitutioner främst koncentrerade till residensstaden. Såväl de större kulturinstitutionerna som kommunerna har länge efterlyst någon form av subventionssystem som kan bidra till att utjämna skillnader i fråga om tillgång och skapa mer likvärdiga villkor för skolorna att ta del av det professionella kulturutbudet. Ett subventionssystem bör både inkludera **resor till kulturinstitutioner och kulturbesöksmål** – oavsett var i regionen de är lokaliserade – och **stöd till professionella kulturskapares närvaro på skolor.**”

Illustration: Jonas Liveröd

Omvärldsanalys

- **Barnkonventionen** är lag i Sverige sedan 2020
- **Majoriteten av Sveriges regioner** har subventions-/stödsystem som fungerar väl och som vi tagit inspiration av
- **Kulturgarantier** finns i vissa kommuner + Skapande skola (statligt bidrag) men likvärdigheten saknas gällande barns rätt till kultur
- **Resesubventioner** är mycket uppskattade men större grepp behövs

Hur fungerar det?

Stöd från Region Värmland	Kommunens egen insats
50% ekonomisk subvention för arvoden/gager/biljetter och resor. Öronmärkt summa per barn och år.	50% egen ekonomisk insats (ej Skapande skola-medel)
Extra omkostnadsstöd till grupper med större behov	Politiskt antagen plan/strategi för barns & ungas kultur (kan ingå i befintliga planer)
Regional samordnare – nätverk, kunskap, processtöd, administration, omvärldsbevakning, stöd till lärare	Kommunal samordnare – administration, intern samordning, kontaktperson
Utbud – Kulturpoolen, Utbudsdagar, regionala kulturinstitutioner m.m	Rapportering inkl statistik

Utvecklingsvägar för
bidraget Skapande skola

Ett nytt Skapande skola

Skapande skola

- Kulturrådets stöd till kultur i skolan
- **Komplement** till skolans egna aktiviteter
- Fokus på det egna skapandet
- Professionell kultur
- Stödet minskar från och med 2024, samtidigt som det ska räcka till fler
- Högst 20% av stödet får gå till resekostnader
- 2021/2022 mottog 62% av Värmlands skolhuvudmän Skapande skola-bidrag

Flernivåsamverkan

- Regionens stöd kan täcka de avgörande resekostnaderna
- Regionens stöd kan även gå till kultur på fritiden, i förskola och gymnasieskola
- T.ex. föreställning med kommunala/regionala medel, skapande aktivitet med statliga medel
- Stöd från tre nivåer **förmerar** och **utjämnar** tillgången till kultur

Definition av kultur

- **Professionell** kulturutövare ett krav - samma definition som Kulturrådet
- **Kulturformer**: arkitektur, cirkus, dans, film, foto, hantverk/slöjd, konst/bild/form, litteratur, media, museum/arkiv, musik och teater
- Stödet kan **ej** gå till amatör- eller ideell kultur, kulturskolans aktiviteter eller vinstdrivande verksamhet

Exempel

- Turnerande scenkonstföreställning, 10 000 kr + 2000 kr reseersättning. Kommunen lägger 6000, regionen 6000.
- Efterföljande workshop med teaterpedagog = 8000 kr. Skapande skola-medel söks för detta.
- Istället för totalsumma **20 000 kr** blir kostnaden för kommunen **6000 kr**.
- Kommunens kultursamordnare hittar föreställningen i Kulturpoolen.se

Sök

Registera dig

Logga in
Kulturpoolen

Sök och hitta Kulturskapare!

Här kan du som beställare och uppdragsgivare hitta kulturskapare inom olika områden för samarbeten, uppdrag och inköp. Välkommen!

Sök i Kulturpoolen

Om Kulturpoolen

Lämna feedback

Sidovinster

- **Stärkt barnrättsarbete** på kulturområdet
- **Samverkan** mellan kommuner gällande t.ex. turnéläggning
- **Stärkta relationer** mellan kommuner och region
- **Arbetsstillfällen** för värmländska kulturskapare
- **Effektivare** användning av skattemedel från tre nivåer
- **Förutsägbarhet** i systemet – för kommunens & skolans planering

Barnkulturplan - exempel från Grums kommun

- Baseras på LGR22, LPFÖ18, Skollagen, Värmlands kulturplan, Regional biblioteksplan, Barnkonventionen, EU:s styrdokument för skolan samt FN:s globala mål Agenda 2030.

Barn och elever i skolor och förskolor i Grums kommun ska garanteras kultur

Långsiktigt ska kommunen bygga en bred kulturkompetens och säkerställa att alla barn och elever möter och deltar i olika kulturella sammanhang under sin tid i förskola och skola

Ungas delaktighet och inflytande

Under införandeperioden utvecklar Region Värmland metoder och arbetsätt för ungas delaktighet och inflytande i kulturlivet

Barnkonventionen

Artikel 3: Vid alla åtgärder som rör barn, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Nästa steg

- Införandeperiod 2024-2026
- Löpande utvärdering
- Långsiktighet, ej projekt
- Kommunikationsinsatser & dialog
- Utveckling av Kulturpoolen och Utbudsdagarna
- Gemensamt arbete med implementering!

*Alltså det är på olika sätt, det är konst, det är fint, det är vackert och det är intressant att kolla på och lära sig på.
(Elev åk 5)*

*I klassrummet så visar man ju inga känslor nästan, inte på det sättet som man gör på en teater, för då visar man känslorna på ett helt annat sätt (...) Jag är inte på teater så ofta, förutom i skolan.
(Elev åk 9)*

*Jag är med kompisarna och går dit, det är det jag tycker är mest roligt och sen så är det alltid roligt att kolla på nånting nytt och lära sig nåt nytt. När man går ut kan man lära sig lite mer om världen, faktiskt.
(Elev åk 5)*